

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Łódź, dnia 25 sierpnia 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XIII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Sandra Zientalewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 sierpnia 2020 Łodzi

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Z.

przeciwko Centrum Medyczne imienia doktora (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.

o zapłatę

1. **umarza postępowanie w zakresie kwoty 44087,24 (czterdzieści cztery tysiące osiemdziesiąt siedem i 24/100) złotych;**

2. **zasądza od Centrum Medyczne imienia doktora (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Z.:**

a) **kwotę 9112,80 (dziewięć tysięcy sto dwanaście i 80/100) złotych,**

b) odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych liczone od kwoty 30753,23 złotych za okres od dnia 19 grudnia 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, a za okres od dnia 1 stycznia 2020 roku do 12 maja 2020 roku w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym,

c) odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych liczone od kwoty 13162,01 złotych za okres od dnia 19 grudnia 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, a za okres od dnia 1 stycznia 2020 roku do 1 czerwca 2020 roku w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym;

3. **oddala powództwo w pozostałym zakresie;**

4. **zasądza od Centrum Medyczne imienia doktora (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Z. kwotę 8078 (osiem tysięcy siedemdziesiąt osiem) złotych tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 5417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygnatura akt XIII GC1073/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 grudnia 2019 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Z. wniosła o zasądzenie od Centrum Medyczne imienia doktora (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z

siedzibą w Ł. kwoty 53200,04 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 43915,24 złotych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 9284,80 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu powódka wskazała, że na dochodzoną kwotę roszczenia głównego składają się należności w wysokości 39598,17 zł tytułem zapłaty z umów sprzedaży zawartych między stronami, 1860,89 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych na dzień 17 grudnia 2019 r., 2456,18 zł tytułem należności odsetkowych wynikających z not oraz 9284,80 zł tytułem należności z tytułu równowartości rekompensaty z tytułu odzyskiwania należności w transakcjach handlowych.

/pозew, k. 2-4/

Pismem przygotowanym datowanym na 22 maja 2020 r. powódka cofnęła pozew w zakresie kwoty 30753,23 zł ze zrzeczeniem się roszczenia, podtrzymując powództwo w pozostałym zakresie.

/pismo procesowe, k. 51-52/

W odpowiedzi na pozew pozwana nie uznała powództwa, wnosząc o jego oddalenie i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwana wskazała, iż dokonała zapłaty należności dochodzonej pozwem w części, tj. w zakresie należności głównej z tytułu sprzedaży, noty odsetkowej oraz kwoty 172 zł stanowiącej równowartość 40 euro. Zakwestionowała również zasadność dochodzenia przez powoda kwoty rekompensaty z tytułu odzyskiwania należności, a także podniosła zarzut nadużycia prawa podmiotowego, wskazując na złą sytuację finansową pozwanej.

/odpowiedź na pozew, k. 54-58/

Pismem datowanym na 5 czerwca 2020 roku powódka cofnęła powództwo również co do dalszej kwoty 13334,01 zł ze zrzeczeniem się roszczenia/

/pismo procesowe, k. 71-73/

Postanowieniem z dnia 23 lipca 2020 r., na podstawie art. 15zsz⁽¹⁾ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567, 568 i 695) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 –DZ.U 2020, Poz. 875, tut Sąd skierował sprawę na posiedzenie niejawne, celem rozstrzygnięcia.

/postanowienie, k. 76/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Z. zawarła z Centrum Medyczne imienia doktora (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. umowy sprzedaży sprzętu medycznego. Między stronami doszło do szeregu transakcji udokumentowanych fakturami VAT z terminem wymagalności przypadającym na miesiące: styczeń, luty, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik i listopad 2019 roku.

/okoliczności bezsporne/

W dniu 12 maja 2020 roku pozwana zapłaciła na rzecz powódki kwotę 30 753,23 zł, zaś w dniu 1 czerwca 2020 roku kwotę 13334,01 zł. Kwota 30 753,23 zł została zaliczona przez strony na poczet świadczenia z tytułu niezapłaconych należności wynikających z umów sprzedaży. Kwota 13334,01 została zaś zaliczona w części na poczet pozostałej do zapłaty należności z tytułu umów sprzedaży, zaś w pozostałym zakresie na świadczenie z not odsetkowych, skapitalizowane odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych na dzień 17 grudnia 2019 r. oraz równowartość kwoty 40 euro tytułem rekompensaty za odzyskiwanie należności.

/okoliczności bezsporne/

Średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski wynosił w ostatnim dniu roboczym miesiąca:

grudnia 2018 r. – 4,30 zł

stycznia 2019 r. - 4,2802 zł

marca 2019 r. – 4,3013 zł

kwietnia 2019 r. – 4,2911 zł

maja 2019 r. – 4,2916 zł

czerwca 2019 r. – 4,2520 zł

lipca 2019 r. – 4,2911 zł

sierpnia 2019 r. – 4,3844 zł

września 2019 r. – 4,3736 zł

października 2019 r. – 4,2617 zł

(tabele A średnich kursów euro opublikowane na stronie internetowej www.nbp.pl)

Ustalając powyżej przedstawiony stan faktyczny częściowo Sąd oparł się na dyspozycji przepisów art. 229 k.p.c., w myśl którego nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości oraz art. 230 k.p.c., który stanowi, iż gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd mając na uwadze wynik całej rozprawy, może te fakty uznać za przyznane. Stan faktyczny sprawy pozostawał między stronami całkowicie bezsporny, a spór sprowadzał się jedynie do oceny prawnej tak ustalonych okoliczności.

Z tego też względu Sąd postanowieniem z dnia 23 lipca 2020 roku, na podstawie art. 2352 § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowody z przesłuchania świadka A. B., stron postępowania oraz z pisemnego oświadczenia pozwanego dotyczącego otrzymania i zaksięgowania faktur VAT, jako mające wykazać okoliczności niesporne. Powódka wskazała bowiem rzeczony środek dowodowy na okoliczność źródła, wysokości, wymagalności roszczenia, a w szczególności sprzedania i wydania towarów, doręczenia faktur VAT, oraz niekwestionowania zobowiązań z tytułu sprzedaży przez pozwaną. Wszystkie te okoliczności nie zostały jednak przez pozwaną zaprzeczone, a zatem należało stwierdzić, że przeprowadzenie rzeczonych dowodów zmierzałoby jedynie do wykazywania okoliczności bezspornych.

Sąd zważył, co następuje:

powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że bezspornie strony zawarły wiele transakcji sprzedaży sprzętu medycznego, z którego to tytułu pozwana była obowiązana na podstawie umowy oraz art. 535 § 1 k.c. do zapłaty umówionej ceny, czego też w postępowaniu nie kwestionowała.

W roku sprawy pozwana zapłaciła przeważającą część świadczenia, tj. należność główną oraz kwotę 172 zł tytułem rekompensaty za odzyskiwanie należności oraz skapitalizowane odsetki od należności głównych na dzień 17 grudnia 2019 r. W związku z tym powódka cofnęła pozew kolejno w kresie kwoty 30753,23 zł oraz 13334,01 zł, a zatem łącznie co do kwoty 44 087,24 zł.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 355 k.p.c. sąd umorzy postępowanie, jeżeli powód ze skutkiem prawnym cofnął pozew, strony zawarły ugodę lub została zatwierdzona ugoda zawarta przed mediatorem albo z innych przyczyn wydanie wyroku stało się zbędne lub niedopuszczalne. Przepisy art. 203 § 1 i 4 k.p.c. stanowią zaś, że pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku, przy czym sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa.

W przedmiotowej sprawie w ocenie Sądu nie zachodziły przeszkody do skutecznego cofnięcia pozwu przez powódkę, a w związku z tym, że z cofnięciem pozwu połączone zostało zrzeczenie się roszczenia, nie było również konieczności wyrażania na tę czynność procesową zgody przez pozwaną. Z tego względu Sąd na podstawie art. 355 k.p.c. umorzył postępowanie w zakresie kwoty 44087,24 zł w punkcie pierwszym wyroku.

Do rozstrzygnięcia pozostawał zatem spór w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz rekompensaty z tytułu kosztów odzyskiwania należności. W tym zakresie zaś należy ograniczyć przedmiot uzasadnienia to wyjaśnienia podstawy prawnej wskazanych należności, bowiem wobec uznania roszczenia głównego przez pozwaną nie może budzić wątpliwości również zasadność żądania przez stronę powodową odsetek ustawowych, w przypadku stwierdzenia opóźnienia w zapłacie świadczenia głównego.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że transakcją handlową, w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz.U.2020.935 t.j – dalej ustawa o przeciwdziałaniu opóźnieniom), jest umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2 ustawy, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością. Pojęcie to jest zatem na gruncie ustawy rozumiane szeroko. Art. 2 ustawy wskazuje zaś definicję pojęcia przedsiębiorcy, również rozumianego szeroko, jako podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą. Zgodnie z twierdzeniami pozwu, niezaprzeczonymi przez pozwaną, strony zawarły umowę, którą można zakwalifikować jako transakcję handlową - odpłatną dostawę towaru. Nie ulega zatem wątpliwości, że w sprawie należało rozważyć zastosowanie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

Wskazać przy tym trzeba, że zgodnie z art. 20 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych (Dz.U.2019.1649), do transakcji handlowych w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 10 (tj. ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych) zawartych przed dniem 1 stycznia 2020 r. stosuje się przepisy dotychczasowe. Do ustalenia wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, o których mowa w art. 4 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 10, które stały się wymagalne po dniu 1 stycznia 2020 r., stosuje się przepis art. 4 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Do rekompensaty, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 10, która stała się wymagalna po dniu 1 stycznia 2020 r., stosuje się przepisy art. 10 ust. 1 i 1a ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że przy analizie przepisów dotyczących rekompensaty za koszty odzyskiwania należności w przedmiotowej sprawie należało brać pod uwagę przepisy obowiązujące przed 1 stycznia 2020 roku, bowiem przy każdej transakcji objętej pozwem stawała się ona wymagalna przed dniem wejścia w życie ustawy. Co się zaś tyczy odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, co należności wymagalnych przed dniem 1 stycznia 2020 roku zastosowanie znajdowała ustawa zmieniana, zaś od tej daty ustawa w brzmieniu zmienionym.

W zakresie roszczenia o należności z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności wskazać należy, co następuje. Zgodnie z brzmieniem art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu opóźnieniom w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2020 r. wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu

euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności.

Charakter zryczałtowanej rekompensaty w wysokości równowartości 40 euro jest rodzajem sankcji ustawowej niezależnej od poniesienia szkody przez wierzyciela. Nie chodzi bowiem o zwrot potencjalnie poniesionych przez wierzyciela dodatkowych kosztów, a o samą okoliczność pozostawania przez dłużnika w zwłoce ze spełnieniem świadczenia. Taka konstrukcja ma uchronić wierzyciela przed konsekwencjami nieotrzymania płatności w terminie, które to konsekwencje mogą być negatywne dla działania jego przedsiębiorstwa. Ryzyko poniesienia przez dłużnika dodatkowych kosztów w przypadku opóźnienia w płatności ma działać na niego mobilizująco i przestrzegać go przed zwlekaniem ze spełnieniem świadczenia.

Jak podkreślił Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dnia 20 września 2016 roku, sygn. akt XIII Ga 237/16: „ W razie braku płatności w terminie ekwiwalent 40 euro należny jest bez wezwania (dyrektywa 2011/7/UE mówi o braku konieczności przypomnienia). Nie jest tu zatem niezbędna aktywność wierzyciela wymagana przez ogólne przepisy prawa cywilnego. Przepisy ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych nie wskazują również, czy wymagane są jakiegokolwiek dodatkowe działania wierzyciela (inne niż wezwanie dłużnika do zapłaty) w celu odzyskania zaległej płatności. Z jednej strony ustawa, zwalniając wierzyciela z prostego obowiązku wezwania dłużnika do zapłaty, przemawia za przyjęciem, że ekwiwalent 40 euro należny jest „automatycznie” i wystarczy sam upływ odpowiednich terminów zapłaty, aby wierzycielowi przysługiwało roszczenie o zryczałtowaną kwotę, z drugiej zaś strony, przepisy, zarówno ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, jak i dyrektywy 2011/7/UE, mówią o stałej kwocie równowartości 40 euro jako o rekompensacie za koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 1 u.t.z., art. 6 ust. 2 dyrektywy 2011/7/UE)”.

Taki charakter opisanej rekompensaty potwierdza treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 roku, sygn. akt III CZP 94/15: „Rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione” oraz treść dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych: "Wiele płatności w transakcjach handlowych między podmiotami gospodarczymi lub między podmiotami gospodarczymi a organami publicznymi dokonywanych jest po terminie uzgodnionym w umowie lub określonym w ogólnych warunkach handlowych. Chociaż towary zostały dostarczone, a usługi wyświadczone, wiele odpowiadających im faktur płaconych jest długo po terminie. Takie opóźnienia w płatnościach mają negatywny wpływ na płynność finansową i komplikują zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Wpływa to również na ich konkurencyjność i rentowność, gdy z powodu opóźnień w płatnościach wierzyciel zmuszony jest sięgać do zewnętrznych źródeł finansowania. Ryzyko takich negatywnych skutków znacznie wzrasta w okresach spowolnienia gospodarczego, kiedy uzyskanie dostępu do finansowania jest trudniejsze”.

Pozwana zarzuciła brak podstawy do zliczania wielokrotności równowartości 40 euro od każdej opłaconej z opóźnieniem faktury. Podniosła, że o ile w ogóle roszczenie powoda miałyby być zasadne to tylko w zakresie kwoty wyliczonej pojedynczo od wartości całej transakcji. Sąd nie przychylił się do zarzutów pozwanej, a to dlatego, że strona pozwana nie wykazała, aby należności potwierdzone fakturami VAT były w rzeczywistości efektem jednej transakcji handlowej, rozbitej jedynie na części w zakresie płatności. Biorąc zaś pod uwagę daty wystawienia rzeczonych faktur VAT należy uznać, że każda z nich opiewała na odrębne zamówienie pozwanej, co w konsekwencji powodowało powstanie kolejnej transakcji handlowej. Wobec tego, Sąd przyjął za treścią ustawy, że kwota równowartości 40 euro powinna być liczona od każdej faktury wystawionej przez powoda. W świetle powyższego Sąd uznał opóźnienie w zapłacie każdej z 54 faktur za uzasadniające naliczenie rekompensaty w zryczałtowanej kwocie 40 euro. Pozwany nie kwestionował przy tym średniego kursu NBP dla waluty euro, zaś powód udokumentował kurs średni załączonymi tabelami.

Odnosząc się do zarzutu wygórowanego żądania powoda względem zsumowanej wartości wszystkich kwot rekompensaty od opłaconych ostatecznie faktur, należy wskazać, że do Sądu należy zbadanie, czy w okolicznościach

konkretnej sprawy wierzyciel chcąc jedynie wzbogacić się na opóźnieniu dłużnika nie nadużył przyznanego mu prawa. Wówczas Sąd bada sprawę pod kątem treści art. 5 k.c.

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 sierpnia 2011 roku, sygn. akt II CSK 640/10 (LEX nr 964496) istotą prawa cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a zatem wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw mają charakter wyjątkowy. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 k.c., z uwagi na jego wyjątkowy – w powyższym ujęciu, charakter musi być uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. Stanowisko podkreślające wyjątkowy charakter art. 5 k.c. znaleźć można także w wielu innych orzeczeniach Sądu Najwyższego, np. w wyroku z dnia 11 kwietnia 2013 roku, sygn. akt II CSK 438/12 (LEX nr 1341662). Sąd Najwyższy podkreślił w nim ponadto, że wszelkie rozstrzygnięcia będące wyjątkiem od strzeżenia praw podmiotowych wymagają ostrożności oraz wnikliwego rozważenia wszelkich aspektów rozpoznawanego przypadku.

W niniejszej sprawie Sąd nie dostrzegł, by powód czynił ze swojego prawa użytek sprzeczny ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, czy też sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Opóźnienie pozwanego nie było bowiem drobne z punktu widzenia podmiotu gospodarczego. Zwłoka z płatnością faktur rządu minimum pół roku w niniejszej sprawie jest bowiem znacząca i w pełni uzasadnia roszczenie powoda. Sąd stoi na stanowisku, że stawianie przedsiębiorcy w sytuacji, gdy jego kontrahenci spóźniają się już nie tylko dni ale szereg tygodni czy miesięcy z wykonaniem swojego zobowiązania jest idealnym przykładem na to, z jakiego powodu regulacja art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu opóźnieniom została wprowadzona. O ile zwłoka jednego z kontrahentów i to w płatności niewielkiej kwoty, może jeszcze nie mieć istotnego znaczenia dla działalności przedsiębiorstwa, o tyle można sobie wyobrazić, że zwłoka płatności wielu kontrahentów bądź licznych transakcji może odbić się na przedsiębiorstwie już w sposób znaczny. Dlatego też, rekompensatę zasądza się niezależnie od tego czy wierzyciel poniósł szkodę. Przepis przewiduje sankcję za sam fakt opóźnienia, a Sąd może odstąpić od zasądzenia rekompensaty tylko wyjątkowo, która to sytuacja nie zachodziła w niniejszej sprawie, z uwagi na znaczne opóźnienia w zapłacie zobowiązań oraz konieczność wytoczenia powództwa celem uzyskania zapłaty. W ocenie Sądu bowiem także mikropłatności powinny być spełniane w terminie - kryterium obiektywnym, świadczącym o nadużyciu prawa podmiotowego byłoby jedynie naliczenie rekompensaty przy kilkudniowym jedynie opóźnieniu w zapłacie niewielkiej kwoty oraz braku konieczności poniesienia przez wierzyciela jakichkolwiek nakładów ani działań w celu uzyskania płatności.

Z tytułu rekompensaty strona pozwana zapłaciła na rzecz powódki kwotę 172 zł, w zakresie której powództwo zostało cofnięte. Z tego względu Sąd zasądził kwotę 9112,80 zł jako pozostałą część roszczenia głównego, wynikającą z sumy należności z tytułu równowartości 40 euro od każdej kolejnej (łącznie 53) transakcji handlowej.

W zakresie odsetek ustawowych od kwoty rekompensaty powództwo podlegało natomiast oddaleniu. W dotychczasowym - szerokim już - orzecznictwie dotyczącym stosowania przepisów o zryczałtowanej rekompensacie w równowartości 40 euro, utrwaliło się stanowisko, że od tego roszczenia nie przysługują odsetki. Kwota ta, jak stanowi wprost przepis art. 10 ust. 1 powołanej ustawy, stanowi rekompensatę z tytułu kosztów odzyskiwania należności. W ocenie Sądu wierzytelność z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro nie rodzi odsetek. Sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę staje na stanowisku, że wierzytelność ta ma charakter materialnoprawny, ale nie jest typowym odszkodowaniem, skoro wierzyciel jest zwolniony z obowiązku wykazywania istnienia i zakresu szkody. Wierzytelność ta ma zatem wprawdzie charakter zryczałtowanego odszkodowania, jednak traktowana jest jako koszt odzyskiwania należności, a zatem ma charakter uboczny. Stanowczo natomiast należy opowiedzieć się przeciwko uznawaniu rekompensaty jako kary ustawowej w rozumieniu art. 485 k.c., gdyż ten ostatni przepis dotyczy wyłącznie przypadków naruszenia zobowiązania niepieniężnego, podczas gdy rekompensata należy się za opóźnienie w zapłacie świadczenia o charakterze pieniężnym i powstaje wraz z powstaniem roszczenia o odsetki.

W świetle powyższego, rekompensata będzie w swej naturze jurydycznej zbliżona do kosztów postępowania. Brak dopuszczalności doliczania odsetek do kosztów postępowania (oraz waloryzacji kosztów) podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 31 stycznia 1996 roku, sygn. akt III CZP 1/96 z powołaniem na wcześniejszą uchwałę z dnia 10 lutego 1995 r. III CZP 8/95 (OSNC 1995 z. 6, poz. 88). W uzasadnieniu uchwały dobitnie stwierdzono, że: „wykluczona jest

możliwość uwzględnienia żądania wierzyciela, by zasądzić na jego rzecz odsetki ustawowe w związku z opóźnieniem się dłużnika z zapłatą kosztów procesu. Uznać zatem należy, że orzeczenie o kosztach procesu w ramach danej sprawy jest ostateczne, i to bez względu na to, czy po jego uprawomocnieniu pojawiła się nowa okoliczność, jak np. wskazany przez powódkę w niniejszej sprawie fakt, iż dłużnik dopuszcza się wspomnianego opóźnienia w realizacji tego orzeczenia (...). Takiego rozumowania nie uzasadnia fakt pozostawania w opóźnieniu przez dłużnika, ani fakt wezwania dłużnika do zapłaty w trybie art. 455 k.c. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 1996 r., I CKU 40/96 (OSNC 1997, nr 5, poz. 52) podkreślił, że wystarczającej podstawy obłożenia kosztów procesu odsetkami za opóźnienie nie stanowią także racje ekonomiczne, czyli odpłatność za korzystanie z cudzego kapitału oraz „bodźcowe oddziaływanie” na dłużnika; taką podstawą może być wyłącznie wyraźne unormowanie, którego brak. Na argument braku podstawy prawnej do żądania odsetek od kosztów procesu zwracano również uwagę w judykaturze przedwojennej, przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego z 1932 r. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1926 r., III Rw 2018/25, „Przegląd Prawa i Administracji” 1926, s. 106). W obecnym stanie prawnym ustawodawca wprowadził przepis art. 98 § 1¹ k.p.c., zgodnie z którym od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, potwierdzając tym samym opisaną powyżej naturę kosztów postępowania jako świadczenia ubocznego. Bez rzeczowej regulacji nie byłoby bowiem możliwe naliczanie odpłatności za opóźnienie w zapłacie kosztów, a tego rodzaju wyraźnej regulacji brak w zakresie kosztów rekompensaty odzyskiwania należności. Należy zatem stwierdzić, że wolą ustawodawcy było pozostawienie kosztów rekompensaty jako odszkodowawczego świadczenia ubocznego, które nie podlega regułom naliczania odsetek ustawowych. Z tego też względu Sąd oddalił roszczenie powoda w zakresie rzeczonych odsetek.

Uwzględnieniu podlegało zaś roszczenie strony powodowej o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwot świadczenia głównego. Strona powodowa dokonała kapitalizacji odsetek na dzień 18 grudnia 2019 roku i tak skapitalizowane odsetki zostały przez stronę pozwaną zapłacone w toku procesu, a powództwo w ich przedmiocie zostało cofnięte, wobec czego Sąd umorzył postępowanie w ich przedmiocie. Do oceny Sądu pozostawione zostało zaś roszczenie o zapłatę odsetek zgodnie z żądaniem od dnia wniesienia pozwu, tj. 19 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty.

I tak, zgodnie z brzmieniem art. 8 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu opóźnieniom, w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie; 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie. Przepis art. 4 pkt 2 i 4 wskazują zaś definicje podmiotów publicznych, jako podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1-3a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych oraz podmiotu leczniczego, jako podmiotu, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2-4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 i 567). Odesłanie do art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy prawo zamówień publicznych wskazuje na inne, niż określone w pkt 1, osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie oraz w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot: a) finansują je w ponad 50% lub b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego - o ile osoba prawna nie działa w zwykłych warunkach rynkowych, jej celem nie jest wypracowanie zysku i nie ponosi strat wynikających z prowadzenia działalności. Odesłanie do art. 4 ustawy o działalności leczniczej wskazuje zaś na przedsiębiorców w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 i 1495) we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej oraz samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, w zakresie, w jakim wykonują działalność leczniczą.

Pozwana, co zostało już wskazane, jest przedsiębiorcą i z pewnością wykonuje ona również działalność leczniczą, co potwierdza również wpis do Rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Jest przy tym spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, w której Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego albo uczelnia

medyczna posiadają udziały albo akcje reprezentujące co najmniej 51% kapitału zakładowego, co wynika wprost z Rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą (numer księgi rejestrowej (...)), a zatem pozostaje podmiotem publicznym objętym ustawą Prawo zamówień publicznych. Miał wobec niej zatem zastosowanie w przedmiotowej sprawie przepis art. 8 ustawy o przeciwdziałaniu opóźnieniom. Zgodnie zaś z brzmieniem art. 4 pkt 3 ustawy odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych w przypadku transakcji handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym przysługują odsetki w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i ośmiu punktów procentowych, zaś w przypadku transakcji handlowych, w których dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym - odsetki w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i dziesięciu punktów procentowych. Rozróżnienie to zostało wprowadzone 1 stycznia 2020 roku. Wobec tego, przed rzeczoną datą Sąd zasądził odsetki w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, zaś po 1 stycznia 2020 r. odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych w wysokości przysługującej od dłużnika, którym jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym.

Wobec tego, że strona pozwana dokonała zapłaty kwoty 30753,23 złotych w dniu 12 maja 2020 roku, Sąd zasądził odsetki od rzeczonej kwoty do wskazanej daty. W zakresie pozostałej kwoty, tj. 13162,01 złotych odsetki należne były do dnia jej zapłaty, tj. 1 czerwca 2020 roku.

Niezasadny pozostawał przy tym zarzut pozwanej co do braku możliwości naliczania odsetek z ustawy o przeciwdziałaniu opóźnieniom, z uwagi na to, że strony wprowadziły umowny zapis odsyłający do stosowania w sprawach nieuregulowanych Kodeksu cywilnego oraz ustawy o zamówieniach publicznych. Ustawa o przeciwdziałaniu opóźnieniom w transakcjach handlowych jest prawem powszechnie obowiązującym i strony nie mogą umówić się na wyłączenie jej obowiązywania. Zasada swobody umów, wyrażona w art. 353¹ k.c., daje stronom możliwość ułożenia stosunku prawnego zgodnie z ich interesem i wolą. Uznanie stron nie jest jednak nieograniczone. Zgłębienie rzeczonego wątku w niniejszej sprawie nie jest jednak zasadne, bowiem niezależnie od możliwości wprowadzenia takiego postanowienia, zawarty przez strony zapis umowny, odsyłający do stosowania konkretnych ustaw, nie może być interpretowany jako wyłączający zastosowanie wszelkich innych regulacji obowiązujących w prawie. Takie jego rozumienie nie wynika ani wprost z umowy, ani jej wykładni. Powszechna jest praktyka wprowadzania tego rodzaju zapisów do umowy, które jednak nie są niczym innym, jak potwierdzeniem obowiązującej reguły. Strony mogą bowiem umownie uregulować obowiązujący między nimi stosunek prawny w sposób zgodny z zasadą swobody umów, a w zakresie przez nie nieuregulowanym zastosowanie znajdą wszelkie regulacje powszechnie obowiązujące, niezależnie od tego rodzaju umownego potwierdzenia. Zapis ten nie może zatem mieć znaczenia w rozstrzygnięciu niniejszej sprawy.

Również w tym zakresie zarzut naruszenia art. 5 k.c. przez stronę powodową nie mógł znaleźć usprawiedliwienia. Strona pozwana nie wskazała zresztą jakiej zasadzie współzycia społecznego sprzeciwia się dochodzenie przez powódkę w niniejszej sprawie przysługujących jej z mocy ustawy odsetek, który to ciężar na niej spoczywał. Samo powoływanie się na trudną sytuację finansową pozwanej nie może stanowić o tego rodzaju przesłance – w takim wypadku strona pozwana stałaby się bowiem podmiotem uprzywilejowanym na rynku handlowym wyłącznie z uwagi na swoje problemy finansowe.

O kosztach rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzając kwotę 8078 zł od pozwanej na rzecz powódki. Na koszty te złożyła się opłata od pozwu w kwocie 2661 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5400 (§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz.U.2015.1800) i 17 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa. Sąd nie znalazł przy tym podstaw do odstąpienia od zasądzenia rzeczonych kosztów. Strona pozwana – co zostało już wskazane – w sposób znaczny opóźniła się ze spłatą swoich zobowiązań, a ich zapłata w części została dokonana dopiero na skutek wytoczenia powództwa. Nie ma również racji pozwana, że strona powodowa zaniechała czynności celem dobrowolnego załatwienia sprawy – kierowała ona bowiem wezwania do zapłaty, które pozostały bez odpowiedzi. Sytuacja mogłaby być oceniona inaczej, gdyby pozwana wykazała iż podejmowała czynności celem zareagowania na wezwanie do zapłaty, a mimo to powódka wytoczyła powództwo – w takiej sytuacji wezwanie należałoby ocenić jedynie

jako czynność pozorowaną. Na marginesie zaznaczyć jedynie należy, że mimo deklarowania chęci koncyliacyjnego rozwiązania sporu to strona pozwana wykazała brak takiej woli wyrażając sprzeciw w skierowaniu stron do mediacji.

Kierując się zaprezentowaną argumentacją należało orzec jak w sentencji.